

ЛАЛМИКОР МАЙДОНЛАР УЧУН КУЗГИ НЎХАТНИНГ ОБОД ВА ЛАЛМИКОР НАВЛАРИНИ БИРЛАМЧИ УРУҒЧИЛИГИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

Жабаров Фаррух Одирович

қишлоқ хўжалиги фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)

катта илмий ходим

Дилмуродов Шерзод Дилмуродович

қишлоқ хўжалиги фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)

катта илмий ходим

Жанубий деҳқончилик илмий тадқиқот институти

E-mail: s.dilmurodov@mail.ru Тел: +998 88 950 00 21

ORCID: 0000-0003-1671-8554

Аннотация: Ҳозирги кунда инсон организмни оқсилга бўлган талабини асосий қисми дуккакли экинлар ҳисобланган нўхат ва ясмиқ экинлари ҳиссасига тўғри келади. Кейинги йилларда фермер хўжаликлари томонидан турли четдан келтирилган нўхат ва ясмиқ уруғларининг экилиши натижасида уруғлар униб чиқмай чириб кетиши, турли касалликлар билан кучли зарарланиши оқибатида ўсимликлар нобуд бўлиши ҳолатлари кўплаб кузатилмоқда.

Калит сўзлар: нўхат, нав, уруғчилик, оилалар.

Ҳозирги кунда нўхат ва ясмиқ дониға бўлган талабни республикамизда етиштирилган ҳосилдан қондиришнинг имкони жуда паст. Шунинг учун асосий дуккакли экинлар донлари хориждан экспорт қилинмоқда. Ўз навбатида аҳоли сонининг йилдан йилга ошиб бориши нўхат ва ясмиқ экинлари дониға бўлган талабни кўчайтирмоқда.

Етиштирилаётган ҳосилнинг асосий қисми қўл меҳнати ёрдамида йиғиштириб олинаётганлиги ҳеч кимга сир емас. Бу муаммони ҳал этиш механизацияга мослашган навларни яратиш ва жорий этишни талаб этади.

Тупроқ унумдорлигини сақлаш ва яхшилашда, дуккакли экинларни экиш юқори ва сифатли ҳосил олиш ҳамда озуқавийлик сифат белгилари таҳлил қилиб, улардан органик маҳсулот етиштиришни йўлга қўйиш бугунги ривожланиб бораётган Ўзбекистон учун озиқ-овқат хавсизлиги ва захирасини таъминловчи асосий омил ҳисобланади.

Лойиҳа доирасида кузги нўхатнинг суғориладиган майдонлари учун танлаб олинган, механизацияга мос, фотосинтетик маҳсулдорлиги юқори, касалликларга бардошли бўлган, ҳосилдор ва дондаги оқсил миқдори юқори

бўлган Обод нави ва Обикор навлари, лалмикор майдонлар учун Лалмикор нави бошланғич уруғчилиги ташкил этилди.

Кузги нўхат навларининг бошланғич уруғчилиги учун 1-йил оилалар кўчатзори ташкил этилди. Унада кузги нўхат навларининг 200 тадан оилалари экилди ва уруғликлари жамғарилди.

5.1-жадвал

Кузги нўхат навларининг 1-йил оилалари

Нав номи	Экилган оилалар сони, дона	Морфологик белгилари бўйича брак дона	Ҳосилдорлиги бўйича брак дона	Жами брак қилинган оилалар сони, дона	Жами ўриб олинган оилалар сони, дона	Жамғарилган уруғлик миқдори кг
Обод	200	18	22	40	160	48
Лалмикор	200	12	15	27	173	52
Обикор	200	6	19	25	175	55

Кузги нўхатнинг Обод навидан экилган 200 та оилалардан морфологик белгилари бўйича 18 та, ҳосилдорлик кўрсаткичлари бўйича 22 та, жами 40 та оилалар яроқсиз қилинди. Жами ўриб олинган оилалар сони 160 тани ташкил қилиб, умумий 48 кг 1-йил оилалар уруғлиги жамғарилди.

Кузги нўхатнинг Лалмикор навидан экилган 200 та оилалардан морфологик белгилари бўйича 12 та, ҳосилдорлик кўрсаткичлари бўйича 15 та, жами 27 та оилалар яроқсиз қилинди. Жами ўриб олинган оилалар сони 173 тани ташкил қилиб, умумий 52 кг 1-йил оилалар уруғлиги жамғарилди.

Янги яратилган кузги нўхатнинг Обикор навидан экилган 200 та оилалардан морфологик белгилари бўйича 6 та, ҳосилдорлик кўрсаткичлари бўйича 19 та, жами 25 та оилалар яроқсиз қилинди. Жами ўриб олинган оилалар сони 175 тани ташкил қилиб, умумий 55 кг 1-йил оилалар уруғлиги жамғарилди.

Кузги нўхат навларининг 1 йил оилалар уруғчилиги Обод навидан 160 та оилалардан 48 кг, Лалмикор навидан 173 оилалардан 52 кг, Обикор навидан 175 оилалардан 55 кг, жами нўхат навларидан 155 кг уруғлик жамғарилди.

Янги яратилган ясимқнинг Барака навидан 250 та ўсимликдан сара уруғлари танланиб келгуси йил уруғчилиги ташкил этиш учун жамғариб қўйилди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Dilmurodovich D. S. et al. Selection of New Genotypes of Winter Chickpeas with High Productivity, High Photosynthetic Productivity, Resistance to Fusariosis Disease and Adaptation to Mechanism //Lampyrid: The Journal of Bioluminescent Beetle Research. – 2023. – Т. 13. – С. 117–126-117–126.
2. Дилмуродов Ш. Д. ВЫБОР ВЫСОКОФОТОСИНТЕТИЧЕСКОЙ ПРОДУКТИВНОСТИ, АДАПТИВНЫХ К МЕХАНИЗМУ И ВЫСОКОУРОЖАЙНЫХ ЛИНИЙ ОЗИМОГО НУТА ДЛЯ БОГАРНЫХ РАЙОНОВ //Life Sciences and Agriculture. – 2023. – №. 2 (14). – С. 28-35.
3. Dilmurodov S., Kayumov N. SELECTION OF PRODUCTIVE LINES OF WINTER CHICKPEA FOR DRYLAND AREAS //Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 1. – С. 27-31.
4. Dilmurodov S., Ismailov A. CULTIVATION OF LENTILS IN CONDITIONS OF THE SOUTHERN REGIONS OF UZBEKISTAN //Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 1. – С. 32-35.
5. Abdimajidov J. et al. SELECTION OF DROUGHT-RESISTANT LINES OF LENTILS IN RAINFED AREAS //British Journal of Global Ecology and Sustainable Development. – 2022. – Т. 2. – С. 74-79.